

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6icia, candu concedu ajut6oriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doidecari, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postale c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorba mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 62.

Brasiovu, 19/7 Augustu, 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA. TRANSILVANIA.

Pres'a sub noulu regimu.

Gazet'a ungeresca ce ese la Vien'a in limb'a nemtiés6a si p6rta doua titule, adica „Debatte und Wiener Lloyd“ dela intemeierea s'a n'a incetatu a vomu cele mai felurite defaime asupra barbatiloru regimului cadiutu; eara acum de candu s'au schimbatu ómenii si sémana ca se schimba si sistem'a, nu numai ea purcede mereu a injura pre cei cadiuti, adica cum amu dice a da cu piciorulu in leulu mortu, ei se folosesece totuodata de orice ocaziune cá se laude faptele barbatiloru de statu pusi de curéndu in capulu mesei. Aceeasi f6ia in Nr. seu 220 din 11 Aug. ajunse a infrunta pe regimulu cadiutu inca si pentru mesurile cele aspre luata asupra preseii, candu din contra pe ministrulu de acum alu dreptatii ilu inaltia la nuori, pentruoa acesta se arata multu mai „tolerantu“ catra presa si publicitate. Argumentele aduse in „Debatte und Lloyd“ in ambele directiuni ne sunt cunosute, le-amu auditu ori cititu si mai de multu pe airea, la alte ocaziuni, in catu mai nimicu din trensele nu ne este nou; aceleasi se potu aplica dupa impregiurari la mai multe ministrii, prin urmare si trecemu preste ele cu atatu mai vertosu, oa dela 1838 inc6ce vomu fi avutu si noi destule ocaziuni de a medita si studie de ajunsu asupra naturei preseii s6u a tipariului, asupra libertatii de tipariu si a re'nfrenarii lui prin censura preventiva, prin asié numite ordonantie, prin putere discretionaria, prin politia, prin legi absolutistice si earasi prin mesuri provisorie. Ceea ce nu ne vine a trece astadata cu tacerea este unu singuru terminu, o singura expresiune, pe care Debatte et Compagnia ei o pune in gur'a noului ministru alu dreptatii, a Dluu Komers, eara acela terminu se numesce tolerantia. Debatte adica ne promite ca dn. ministru va fi — tolerantu catra presa!

Este prea adevratu, oa susu laudatulu ministru alu dreptatii n'are a face nimicu cu pres'a de dinc6ce de Lait'a, de unde la prim'a vedere ar' urma, ca noi inca se nu avemu a face nimicu cu tolerantia esc. sale, cu care cugeta a intempina publicitatea si preste totu pres'a dincolo de Lait'a. Dupace inse noi mai stamu inca totu sub legea de presa din 1852 decretata pentru intregulu imperiu; dupace de alta parte trebue se presupunemu, ca libertatile si „tolerantiele“ nu se voru impartii pe viitoru cu alta mesura pre la noi si cu alt'a pe airea, oi ca si in acestu punctu va prinde locu deplin'a egalitate, de aceea ne vedemu constrinsi a intrebape Debatte et C., ca ce intielege ea prin tolerantia pe terenulu preseii? Cum p6te incapé tolerantia pre langa o lege positiva? Pentruca acolo unde vorbesce legea, fia aceea liberala, fia aspra si apasat6re, nimeni si nici chiaru unui ministru alu dreptatii nu'i este ertatu a fi tolerantu, oi fiacare este datoru a se tiené de legea positiva. Deci Debatte et C. facea preseii preste totu o placere si mangaiere neasemenatu mai mare, déca ea in calitatea sa de f6ia ofici6sa ne asecurá ca dn. ministru si domnii cancelari de curte se voru fi in-voitu intre sinesii, cá in dietele a caroru deschidere se astépta se astérna fiacare cate unu proiectu de lege, alu carui scopu se fia a respica, lamuri si defini multu mai bine acei §§-i, acelea alinea si expresiuni, care in legea din 1852 sunt elastice de o natura de a se esplica in doua si in trei moduri; s6u déca mai voiesce Debatte — se se astérna unu proiectu intregu pentru o lege noua de presa, revediuata si corésa, sub alu carei regimu se mai potí vorbi si despre libertatea preseii cu óresicare adevertiune si fara a te face de risulu publiculu luminatu. Pre catu timpu nu vomu vedé facunduse asié ceva, noi „tolerantia“ o vomu tiené totu numai de sinonima ou puterea discretionaria, care sciutu este, ca lasa frenelul mai lungi s6u le tiene mai strinse dupa cum afla cu cale portatorii potestatii publice; eara apoi in asemenea pusetiune si eonditiune a preseii dupa a n6stra parere nu p6te fi vorba nici despre o desvoltare a insusiloru autonomiei, a

carei aparat6re si naintat6re se dice a fi si Debatte et C. Pres'a, publicitatea suplinesce in mai multe staturi europene in catuva — inse n u mai in catuva, intr'o mesura órecare — adunarile de poporu care se tienea odini6ra in staturile Greciei si in Rom'a. Anticii nu avea tipariu, le lipsia diariile si t6ta literatur'a de brosiura din Europ'a moderna; cu t6te acestea este adevritu in istoria, ca cetatiénii loru era relative multu mai destepti, multu mai petrunsi de aceea ce francii numescu simtiu comunu si in mai multe casuri era patrioti fara asemenare mai buni, mai devotati, mai bravi, decatu sunt cetatiénii din Europ'a moderna, intru atata, catu partea cea mai mare a loru nici nu este capace (destoianica) de a'si face o idee chiara despre aceea ce numia anticii cetatiénu de statu. De unde se p6te esplica mai bine acésta diferentia dintre lumea antica si lumea moderna? R6spunsu: din libertatea de a se poté aduna si consulta despre afacerile publice. Pre la noi acea libertate lipsesce mai preste totu; noua prin urmare ne remase cá surógatu tipariulu; inse ce felu de tipariu? Acésta este pentru noi intrebare de viétia, pe care nici decum n'amu dori se o vedemu desleganduse numai pe calea tolerantiei, carea earasi este atatu de rudita cu gratia; apoi inse ne place a crede, ca tocma Debatte et C. nu va voi gratia, acolo unde p6te fi verb'a numai de dreptu.

Noua niciodata nu ne placú a lauda diu'a din reversatulu dilei, oi amu fostu dedati a'i astepta totudeauna apusulu. Amu dori cá si Debatte se aiba ceva si mai multa rabdare si se nu laude mai pre susu de t6te tolerantia unui ministru, candu aceluia si sta deschisa o cale larga spre a secera cunune de lauda si gloria pre terenulu dreptulu. Preste acésta noi mai asteptamu dela Debatte et C. — si oredemu ca avemu acestu dreptu, — cá din puseiunea in carea se afla ea se ne spuna curatu si se ne asigure, déca ministerulu nou si toti trei cancelarii noi in calitatea loru de ministrii sunt s6u nu sunt respundietori pentru mesurile loru gubernementale. Atunci si numai atunoi vomu sci si noi ce se oredemu despre convictiunile si de activitatea loru. G. B.

Brasiovu 18 Augustu. Astadi serbaramu diu'a nacerii Mai. S'ale imperatulu, regelui apostoliou si Marelui principe ale Transilvaniei cu cea mai adenca aderintia si pietate, intrunindune voturile si rogatiunile inaintea altariulu imperatulu imperatiloru in unanimitate cu t6te pop6rele provinciiloru monarchiei pentru drépt'a, fericit'a si parintiesc'a indelung'a domnire a Parintelului de pop6re, a familiei imperatesoi si a intregii case domnit6rie Habsburge-Lotharingice.

Pe la 8 óre se serbá cultulu dumniediescu solenelu in t6te besericele gr. orientale versanduse rogatiuni inaintea altariulu si cantanduse imnulu popularu. Unu poporu f6rte numerosu 'si asociá rogatiunile s'ale cu cele ale altariulu dicundu dela sinesii „D6mne da taria si intieptiune imperatulu, cá se ne póta fi tata dreptu si pe viitoriu, cum ne-a fostu pana acum!!!“

Dupa 9 óre se tienú mis'a de campania de catra militi'a din garnis6na, postata in carea patru angulara si urmata desalve atatu din pusca catu si din tunuri din fortaréti.

La 10 óre se intrunira bransiele si corporatiunile, precum si corpulu oficirescu in beserie'a rom. cat., unde se inaltiaru asemené rogatiuni catra ceriu pentru Mai, S'a c. r. apostolica si cas'a domnitoria, fininduse cu cantarea imnulu popularu.

Unu prandiu stralucitu tienú corpulu oficirescu in on6rea dilei acesteia redicanduse toaste pentru chefulu armatei austriace si imperatulu nostru.

Cerifulu se ne audia rogatiunile din inaltimea s'a si se faca, cá sub drépt'a si intiept'a indelunga guvernare a Mai, S'ale se se intréca pop6rele cu egala anima si omagiu a numi indelungu pe Mai. S'a parinte adevratu alu tuturoru pop6reloru!

Scire trista.

Georgiu Petreanu, doctoru de filosofia si de artele libere, profesor ordinariu la gimnasiulu plinariu romanesco de confesiunea ortodoxa resaritena din Brasiovu, 'si terminà cursulu vietii pamentesci in 3/15 Augustu la 5 óre dupa amédia in urmarea unei bóle cumplite escate din recéla, care 'lu si rapi din midioloculu nostru in etate abia de 31 de ani, lasandu in doliu profundu pe multu iubit'a s'a socia Elen'a cu unu fiu infante Georgiu, pe mama s'a veduva Mari'a; sumpii sei soci George si Elena G. Ioan, demnulu seu cumnatu Lucas cavaleru de Prunculu procuroru s. de statu in Bucovin'a, demnele si scumpele sale cumnate Mari'a de Prunculu si Victori'a Georgiu Ioan dimpreuna cu tóte rudeniile cu toti amicii ei gelescu mutarea preatimpuria din viatia.

Adi in 5/17 Augustu la 3 óre ei dederamu onórea cea mai de pe urma petrecundui remasitiile pamentene la casa eternitatii cu o solemnitare convenita unui barbatu de litere, care si imbraçà apostolatulu de invetiatoriu si luminatoriu alu tenerimei. Portatu si incongiuratu de corpulu profesorulu cu unu cortegiu numerosu de persóne alese fù petrecutu pana la momentu la beseric'a de pe Tocile, unde dupa servitiulu besericescu funebralu, coleg'a repausatului, D. profesor Dr. Vasilie Glodariu ei tienù unu panegiricu de pre amvonu, oare descriindui viati'a si luptele lu avute ale repusatului in Domnulu cu penelulu celu mai sinceru si mai miscatoriu de anime, ne facù se ottamu atatu pentru perderile cele nereparabile ale mentoriloru natiunei, S. Barnuti, I. Maioreseu, Andreiu Muresianu, Martianu, catu si pentru nou'a acésta jertfa, care o mai suferu natiunea si tenerimea ei dela nedumerit'a mortii sagéta.

Reposatulu Dr. Georgiu Petreanu, nascutu in Iuniu 1834 din parinti romani negutiatori din cetatea Brasiovului fara de avere, remasu de 6 luni orfanu singur'a comóra a mamei s'ale, care in saracia totala se luptà a lu cresce prin lucrulu maniloru, condusa de iubirea virtutii si a moralitatii cu o perserverantia rara, demna de imitatu spre a cultiva spiritulu fiului seu, incepù carier'a invetiaturei in scólele grecesci, pe care absolvandule in 6 ani cu succesu bunu trespù in gimnasiulu Augustanu de aici, unde profesorii lu aratau de modelu conationaliloru loru discipuli atatu in privinti'a studioru catu si a moralitatii, si depuse maturitatea cu calculu alesu in 1857. De aici cu unu ajutoriu numai de 60 fl. din partea greciloru se incumetà a merge la universitate in Vien'a, unde studià 2 ani in cea mai mare lipsa, fiendu atacatu si de unu reumatismu infricosiatu, a carui radacina nu se potù secá. — In 1858 revenindu la Brasiovu prin intrepunerea unui — amicu alu tenerimei — se infaciosià la Bucuresci, de unde castigà unu stipendiu dela statulu Romaniei cu conditiune de a studià filosofi'a in Berlinu si a portà servitiu de profesor in Bucuresci. Aici studià 4 ani portandu grigia si de subsistenti'a mamei s'ale si procurandusi opurile cele mai pretiose literarie. La an. 1863 dupa ce fù impedecatu prin cur'a bólei la Mehadia depuse doctoratulu la universitatea din Lipsi'a si se intorse la Bucuresci, unde i se oferi unu postu de 350 galbeni. Nestatornici'a lucruriloru din Romani'a si invitarea patriotiloru sei brasioveni lu resolvà a primi postulu de profesor la gimnasiulu romanu din Brasiovu, unde servi abia 2 ani, inse cu atatu succesu, in catu discipulii lui lu gelescu cu amaru, aducundusi amente de nectarulu, ce curgea din rostulu lui spre a-i perfectoná. Destulu, ca gimnasiulu romanu perdù in reposatulu unu individu, unu barbatu de scóla din cei mai de frunte cu o acuratetia si o jertfire apostolésca spre a-si folosi talentele castigate in folosulu crescerii tenerimei natiunei, pentru care in restempu de 22 ani ai invetiaturei s'ale si culesse cá albin'a o comóra de invetiaturi spre a-i sierbi cu credintia. Caracterulu lui celu solidu, rar'a lui perserverantia impreunata cu o voia tare si cu unu zelu ecsemplaru in chiamarea s'a, nobil'a-i anima de benefaceri, care o dovedi cá studinte midilocindu o colecta de 10 galbeni la fondulu Sincaianu si ajutoriulu datu unui teneru de 50 galbeni sunt dovedi despre zelulu lui natiunalu. In carier'a literara in scurtulu acestu tempu de 2 ani se ocupà si cu lucrarea unei gramatece romano-greco, cu dictionariu si legendariu. — In scurtu perseveranti'a lui a se eluptá cu medilóce pucine pana la depunerea doctoratului póte servi de esemplu talentelor fara mediulóce. Durere, ca candu incepù se sémene din fructele castigate pe campulu literaturei lu smulse tiran'a mórte din corulu colegiloru sei si din sinulu multu pretiuitei si amatei s'ale socie si rudeni. Fia-i tiarin'a usióra si memori'a benecuventata! Amiculu tenerimei.

„Cuibulu reactiunii.“

De multu nu ni s'a intemplatu a vedé pe „Hermanstdt. Zeitung. unitu cu Siebenbürger Bote“ atatu de iritata, inversiunata si catranita cá de candu diariile unguresoi au inceputu n'si innaltia capetele cu indatinat'a loru trufia natiuala. Nu mai scimu care din acelea numise Sibiulu „cuibu alu reactiunii“. Acésta numitura sagetà pre mai multi sibiieni pana la ficati. Déca cineva iaru fi numitu Grossösterreicher ori Grossdeutsche, séu tooma si centralisti, nicidecum nu le-ar fi caditu asié reu precum le cadìu numitur'a de „cuibu alu reactiunii.“ Apoi incei déca le-ar fi spusu ca ce felu de reactiune intielegu contrarii Sibiului, reactiune asupra constitutiunii, ori numai asupra uniunii, Clusiuului, Pestei, séu ce? Destulu inse ca dupa „Herm. Ztg. et Comp.“: „mani'a Ddieului magiariloru are se cadia asupra Sibiului.“ Gubernulu regescu se duce din Sibiulu la Clusiu. Atata inse nu e destulu, ci acum se aude, ca directiunea fondului urbarialu, ca procuratur'a finantialoru, directiunea edila, pana si directiunea provinciala de finantie, cum si casieri'a primaria a tierii (contabilitatea), tóte tóte se voru muta la Clusiu. Sarmani proprietari de case din Sibiulu, ce mai érba frumósa are se crésca nu numai in piatia precum dice „Herm. Ztg.“ ci si in curtile vóstre. Intr'aceea totusi le mai remane si sibiieniloru cate ceva, pentruca de si unii arudori, cá „si Universitatea natiunii sasesci se tréca la Clusiu, cá in aceea si se aléga totu brasioveni, cá apoi acestia se prochiamé pe Kossuth, din cauza ca pentru ei Mauritiu Eszterházy, Georgie Mailath si Pavelu Sennyey sunt prea molateci, totusi acea universitate natiuala saséscu nu va merge la Clusiu, si macar se crepe cineva de veninu, ea pe Kossuth nu 'lu va prochiama etc. etc.

Acestea si asemenea scrie susu numitulu diariu in Nr. 191 din 14 Augustu. Acum mai 'iati ostenéla si cite sco foile dela Clusiu, pentruca se te convingi, ca in adeveru acei ómeni nu glumescu, ci se cërta tare. Cu tóte acestea credu ca nu se va afla noi unu gagautiu in totu Ardélulu, carele se védia vreunu periculu in asemenea cërta. Voiti de seriosu a ve convinge despre adeverat'a stare a lucrului? Voiti a'i vedé impaoati indata la cateva dile? Se sara si romanii la midilocu séu cá pretindietori, séu si numai cá impaciuitori, pentru cá in restimpu de cateva dile se'i si vedi impacati. Asié a mersu acésta de ani patru sute, totu asié va mai merge si in celu mai deaprópe viitoru.

Ormenisiulu de Campia 8 Aug. 1865. — S'a disu de atate ori, ca in privinti'a scóleloru indesiertu se voru invinovati preotii si protopopii, ca nu se ingrigescu nici lucrul nima in favórea prosperarei scóleloru, ca toti acestia cu arma cuventului, care singura le sta in dispositiune, pucinu potu face, de nu cumva voru fi ajutati de deregatorie civile, carora mai multu le sta in putere in tóta privintia . . . déca nutrescu sinceritate catra natiune si patria. Acesta inse écca ca incepe a apare; si in fapt'a maretia a M. O. D. jude procesualu alu cercului Ormenisiu de Campia Iosifu Gegó a si aparutu; Dsale diacundui la anima benele si fericirea patriei, si totu de una data prevediendu oa singura amórea fratiésca intra sororile natiuni ale patriei póte face, cá se ne mai resara preste patria aurora fericirei, in primavér'a anului curente, vediundu lipsele nenumerate, cu cari se lupta scólele nóstre, veni la acea idea umana, cá din poteri se ajute caus'a acést'a; procurà pamentu la unele sate din cerculu seu, si acelasi se sili prin comune alu luora, dandule sementi'a si celealalte necesaria si asia cu o mare deligintia a Domnului jude se sapà antaiu si a dóua ora pamentu de 19 ferdele de semanatura de cucurudiu. In S. Petru pe locu castigatu dela c. Dominicu Teleky 6 ferdele; in Dombu dela D. Ajtai Péter 3 ferdele; in Budatelek dela D. Dumbrava Teodoru locu de 2 ferdele; in Lomperd d. d. Bogdan Corbu de 3 ferd.; S. Mih Telek dela d. L. Eperjesi de 5 ferd. preste cari trecundu . . . fiendu acum in cea mai buna sperare cu ajungerea scopului, pre lenga documentu de donatiune, — care amu onóre alu achiude aici spre publicare, — le strapuse oficiului protopopescu respectivu, cá inspectoratul preste scóle, adaugundu, cá in S. Petru se se imparta venitul in dóue la scóla romana una si la cea maghiara alta diumetate.

La acést'a bravulu barbatu mai adause inca 10 fl. v. a. ad. diece fiorini val. austr. pentru procurarea cartiloru necesarie la scólele comunali din cercu. Pentru cari oferte i aducemu multumita publica, si i poftimu cá ceriulu se'lu in-

drumésa si pre venitoriu pre carier'a fapteloru bune, cari sei sierbésca de onóre inaintea tuturoru.

Andrei u Voda, f. par. gr. c.

Documentulu de donatiune cu intielesulu de susu suna:

M. Örményes Aug. 5-én 1865.

Főtisztelendő esperes ur! Több versbeni hivatalos, s úgy baráti felszólításai következtében sem tudtam minden igyekezetemet felhasználva is az iskolák előmozdításaikba majd semmit is tenni, tehát más modott kívántam felhasználni célunk elérhetésére, t. i. több helységek előljárait járásomba felkértem volt, hogy az általam adandó földeket, ugyan általam adandó mag törökbuzáat részemre saját költségemen vettetének ell; kéréssem nem volt sikertelen, mert az alább irt helységek önkéntes jó akarattokból csekély megjutalmazásam mellett tették az alább irt törökbuza vetéseket, u. m. U.-Szt.-Péteren id. gr. Teleky Domokos ur 6 nagysága kegyéből nyert földjében vetődöt nagy 6 véka törökbuza, Dombon tks Ajtai Péter ur által adott földjébe 3 nagy véka, Budatelkén tks Dumbrava Tivador ur földjébe 2 nagy véka, Lompérdon tks Korbuly Bogdán ur földjébe 3 nagy véka, Szt.-Mihálytelkén tks Eperjesi László ur földjébe 5 nagy véka. Összesen 19 véka törökbuza ezen irt vetések saját költségemen meg is kapáltatattak két versen illően, most miután készen megmivelve vannak, értésére kívánom adni s egyszersmind tudatni a főtisztelendő esperes urat, hogy az irt vetéseket melyeket az iskolák előmozdításokra szántam, ezennel a főtisztelendő esperes urnak saját rendelkezésére bizom, hogy mint ezen járás tractusának fő pásztora, és igazgatója, a fenn irt vetésekből annak idejében kapandó hasznót az iskolák számára, a legcélszerűbben kezelje és kezeltesse,

Azon megjegyzésel, hogy az u.-szt.-péteri termést, annak idejében két egyenlő részekre testvériesen elosztva a magyar és román szt.-péteri iskoláknak adassa ki. — Tekintve a népnek rendkívüli szegénységét a fen irtakon kívül könyvekre 10 fr. o. é. az az tiz osztrák forintokat is ezennel tisztelem mellett a tisztelendő esperes urnak ide zárva kézbesitek.

Melyek után maradok a főtisztelendő esperes ur szolgálta barátja

Gegő Josef, örményesi jár. sz.-bíró.

Ne amu bucura din sufletu, candu amu poté inregistra mai multe ecsempile de felinlu acesta intr'o tíera atatu de laticita; inse pana acum respectatulu D. suslaudatu e singurulu jude procesualu m., care pe timpurile aceste sia spartu capulu cu castigarea unui ajutoriu pentru scole dupa modalitatea de susu, care ar' fi bine a se practisa si continua, cu acelu adausu, cá totu venitulu se se prefaca in fonduri pentru scole, pana candu scolele voru avé garantata subsistintia pentru vécuri. Altfeliu mane ér' remanemu fara scola cei ce adi facuramu ceva pentru ea. Asteptamu se ni se mai comunice ecsempile de acestea venerabile. Red.

Cronica esterna.

FRANCIA. Parisu. In momentele oele torturatórie de anime, candu unii astépta munti de auru, ér' altii pórtá frica se nu recada in fatalitatea veacuriloru trecute prin mutarea sistemului in Austri'a, in lips'a unui programu din partea regimului despre viitórele modificari, aflamu cu cale a impartasi aici cá curiositate opiniunea diurnalului oficialu „France“ despre noua ordine a lucruriloru din Austri'a. „France“ numesce tóta stramutarea de sistemu numai unu experimentu cu gubernare autonóma si ad. asia, cá fiacare natiunalitate se se gubernese prin sine insasi, d. e. regimulu din Galiti'a prin galitiani; regimulu unguresou prin unguri; regimulu croaticu prin croati scl. Si fienduca in Austri'a sunt vro 14—15 natiunalitati deosebite, asia voru fi si totuatarea autonomii deosebite, care tóte au numai pe dinastia, care le léga laolalta si le grupésa in giurulu seu, fara se le impreune inadeveru intr'o unioa si aceasi patria. Unu sistemu cá acest'a de gubernare e in sine unu ce provincialu, ér' nu natiunalu, dupa cum se afla elu in tierile constitutiunale, dice „France“.

„Journal des Debats“ totu cam asia opinésa; si despre Ungari'a mai adauge, ca déca ea prin ecspérienti'a aniloru din urma inca totu n'a invetiatu a-si deosebi adeveratele necesitati si drepturi de pretensiunile cele chimerice, atunci se soia, ca partia centralistica din Vien'a éra va veni la carma; oi atunci va fi mai puternica decatu ori candu. —

Imperatulu se afla in tabera dela Chalons, de unde merge la Biaritiu, unde va primi visite de suveranui. In caus'a dano-germana Francoi'a cu Angli'a pretindu, cá se se intrebe poporulu despre sórtea viitóriului seu.

Caus'a Italiei stagnésa si se crede, ca Santia S'a Pontificele va esi cu unu nou actu publicu la lumina, care da ocaziune la feliturite combinatiuni.

ROMANIA. Bucuresci 16 Augustu. Respandirile premature, cumca in 1 Augustu c. v. ar' fi proruptu o revolutiune in Bucuresci a fostu fetulu unoru malucontenti resvretitori; in adeveru inse numai Marti in 3/15 Aug. pela 10 óre inainte de prandiu prorupse a revolta pe piati'a otelului municipalitatii. „Trompet'a Carpatiloru“ nu soie neci scopulu neci elementele, cari au concursu la acestea turburari si publica numai proclamatiunile guvernului ad. ordinulu de di catra trupe, in care ministeriulu lauda bravur'a armatei multiamindui pentru energi'a, ce a avutu cu ocaziunea nenorocitului evenimentu provocatu de nesce turburatori de meseria si adeveratii inimici ai tieriloru, ér' min. de interne gen. Florescu, publica urmatóri'a proclamatiune din 3 Aug.:

„De mai multe dile circulau prin orasiu vuete ca turburatori de meseria avéu a incerca una rescóla: din nenorocire astadi la 10 óre acei ómeni cari nu au nimicu de santu, nici onórea natiunii loru, nici liniscea paciniciloru cetateni, au cutésatu a pune in lucrare planulu loru criminalu. Guvernulu 'si a facutu datori'a; dupa trei óre de miscare resvratitória, ordinulu a fostu restabilitu, multiamita concursului datu de catra bunii cetateni, multiamita spiritului energicu ce a desvoltatu armat'a, in indeplinirea misiunii séle. S'au facutu la vreuna 150 arestari; procurorele respectivu este insarcinatu cu cuvenita urmarire.“

Revolt'a din 3 Aug. c. v. dupa scirile private primite deadreptulu, a fostu sangerósa, si de multu planuita: In 2 Aug. v. se aflau pe strate si prin hoteluri sorieri volante respandite, cari cuprindea parol'a malucontentiloru: „diosu cu regimulu, diosu cu ministeriulu de politia, nimicirea talhariloru s. a.“ Guvernulu provocatu de aceste incercari ordóna patróle prin strate, si in nóptea spre 3 Aug. facu mai multe arestari, intre cari ar' fi si Rosetti, Brateanu si Golescu si altii inimici ai regimului. In 3 Aug. intre 10 si 11 de amédia prorupse revolt'a atacanduse cas'a municipalitatii de catra poporu si omorinduse vigiliile de pe strate si de pela depusurile de tutunu. La municipalitate ruinara totu, aruncara cassele in apa, nimicira archivele si aruncara actele pe strate. Poporulu revoltatu, inarmatu cu ciomage si petrii, luá lupta dar' cu militi'a si se incinse o lupta sangerósa, in care ar' fi remasu la 100 insi morti si raniti in loculu luptei si peste 2000 (?) furá prinsii. Se sparsera unele pravalii, si ferestrele la multe case, tóta militi'a si chiar' si artileri'a deschisera unu focu nimicitoriu, pana se domoli revolt'a la 4 óre. Nóptea inse fú linistita si in 16 Aug. inca totu mai ferbea spiritulu de resbunare lasandu téma de o noua prorumpere. Prefectur'a politiana provocá pe negutatori se si deschida boltele, inse niminea nu se inoumetá a face acést'a de frica, oá se nu fia despoiati chiaru si prin soldati. — Representantii poteriloru europene se adunara in 15 sér'a in conferintia la consululu generalu austriacu br. de Eder. Toti se afla incordati intru asteptare, ca ce mesuri va luá guvernulu si ce facia va mai luá cursulu lucruriloru.

Ne rezervamu a rectificá datele de susu prin autentice déca cumva cifrele voru fi ecsagerate.

Scirile si mai próspete din 18 Aug. n. anuncia, cumca linistea e restabilita si din diu'a revoltei incóce nu s'a mai turburatu. Totuodata ni se spune, ca incercarile aceste revolutionari sunt fetulu adunaturiloru dusmaniloru patriei romane, ér' nu ale partitei liberale romane, si pareni-se, ca poporulu naimitu, care imprasoiase actele si chartiele dela municipalitate, a fostu indemnatu si ademenitu la acést'a cu scopu, pentrucá perdenduse actele se se mai póta ascunde sumulitie de parale fara de téma de a dá socotél'a. Fórté prósta si hotiésca revolta fú acést'a, déca conducatori ei avura de scopu numai macelu, depredarea si nimicirea acteloru publice, care ar' fi trebuitu din contra tóte adunate, spre a poté dovedi din ele talhariile pretinse, déca éra parol'a in contra talhariloru.

Agricultura.

Déca vomu privi in giurulu nostru in acést'a patrie frumosa si benecuventata de oatra a totu potentele, ne vomu aflá pre acestu paradisu pamentescu impresorati de apasari, necesitati si suferintie grele. Si ore unde se cautamu Domniloru si fratiloru caus'a acestoru neplaceri? Unu naturalistu germanu dice: „agricultur'a e nu numai unu isvoru principale alu avutiei natiunali, oi si conditiunea fundamentale a vietiei sociali si a progresului spirituale.“ Deci candu si cea

mai mare parte a inteligintiei romane, — carea o formésa preotimea — dimpreuna cu intregu poporul, se ocupa cu agricultura eredita dela vechii sei strabuni romani, starea oea debila in carea se afla poporul, deadreptulu se pôte atribui economisarei celei rele, carea o pórta romanulu in tempulu de facia; pre cum din contra, acesteia i-s'ar' atribui si starea fericita a poporului. — Acum, candu tóte ecientiele si artele au inaintatu si inaintésa din di in di cu pasi giganteci, numai economi'a o lasamu neprefectiunata a jacé in obscuritatea vechimei. Romanulu si astadi numai asia isi cultivésa agrii sei, cum ia cultivatu inainte de acestu timpu cu mii de ani, candu avea pamentu din abundantia si nu erá restrinsu la ore cateva jugere risipite pre nescari coline. Cate mii metrete de bucate nu duou afara din campia — alte nationalitati — in fiacare anu pre mere, pere, legume si altele de acesteia, inse de cate mii de ori mii de pomi nu s'ar poté cultivá pre locurile acum desierte ale campiei celei intinse, unde acum si paserea abia afla umbr'a unei tufe. Déca inse in mai multi seculi nu si-a potutu perfectiuná romanulu economi'a s'a — apasatu fiendu de sierbitutea oea fôrte grea — acum candu e liberu, e tempulu se o imbraciosiese cu caldur'a receruta, perfectiunandu-o pre catu se pôte mai multu, ca de altumintrea nu'i este cu potintia nece de catu economului se inaintese in midilocenele sale materiali, déca nu si va sili agrii a produce mai multu cá pana acum, adica: de cumva nu va introduce in economi'a sa unu altu metodu mai bunu, lapedanduse de acel'a alu vechimei, cá astfeliu imultianduise veniturele anuale, se ajunga odinióra la ramu verde de oliva, si spesele, care-i competu cá unu cetatianu se nu i-se para atatu de apasatorie.

Eu insufletitu fiendu de o parte de vocea patrundietóia a mai multoru barbati bravi ai natiunei, ér' de alta parte apasatu de dorerea, ce o semtiu in lips'a totale a cartiloru de economia, mani apucatu inca in vér'a anului 1863 a scrie o carticioa, carea se sierbéscá de indreptariu intru ducerea unei economii mai rationabile, care operatu inse din unele cause nu si-a ajunsu scopulu doritu. Si asia in vér'a anului 1864 m'am apucatu de alu doilé operatu, care finindulu l'am substernutu P. O. Comisiuni scolastice din Blasiu spre censurare, care dupa o censura de vre o cateva luni mi'a si datu resolutiunea urmatóia:

„Comisiunea scolastica insarcinata din partea Ordinariatului Metropolitanu gr. cat. de Alb'a Iulia cu conducerea afaceriloru scóleloru popularie, revedindu si censurandu manuscrisulu D. Stefanu Popu intitulatu „Amiculu economiei practice“ Pa aflatu de ajunsu spre a fi de indreptariu la introduoerea unei economii mai rationabile, cá cea practicata de romani in dilele nóstre — mai in lips'a totale a cartiloru economice romane, corespundietoriu si pentru invetiamentulu populariu, si cá atare-lu reomenda.“

Din siedinti'a comisiunei scolastice tienute in Blasiu in 26 Iuliu 1865.

Dorindu a-mi ajunge scopulu propusu, am si determinatu a da numitulu operatu la tipariu, sperandu, ca acést'a prima intreprimere va fi imbraciosiata din partea pre onor. publicu romanu cu caldur'a receruta, cá astfeliu intorcundu cele recomandate intr'insulu spre folosulu seu, se ajunga odinióra agricultorulu la o stare mai fericita si mai demna de unu viitoriu doritu. —

Deci rogu pre toti Dnii, cari dorescu a-si procura acestu operatu, se benevoliésca a sprigini acést'a intreprimere, prenumeranduse la aceeasi, cá se amu acea mangaiare, se vedu numitulu operatu in posesiunea scumpei mele natiuni, sierbindui spre perfectiunarea agriculturii si a economiei preste totu. —

Operatulu e compusu din intrebari si raspunsuri, in stilulu celu mai populariu; intre altele cuprinde si urmatóriile in sene:

„Mai multe secrete intru cultivarea tuturor plantelor cereali seu de bucate si a celoru industriali, cá acesteia se aduou folosulu pre catu se pôte mai mare.

Cultivarea plantelor de nutretiu pentru vite, si imbunatatirea agriloru prin cultivarea acestor'a.

Cum pôte luá economulu 3—4 fructe séu roduri pre anu de pre unu agru, si acelasi totusi se se imbunetatiésca inca in locu de a se slabi.

Economi'a scaimbatóia, pentru aceli'a caror'a le sunt comasati agrii, si folósele fôrte mari ale economiei acesteia.

Nobilitarea pomiloru in oresicare parte a anului, prin siepte forme de altuitu.

Sterpirea animaleloru stricatióse din gradini.

Cultivarea fragariloru si a vermiloru de metasa.

Infintiarea gardului viu. Secrete intru cultivarea tuturor legumelor in specia si pastrarea loru preste érna.

Unu catalogu de legumele mai nobile si mai bune.

Ce are de facutu económ'a in fiacare luna?

Cultivarea vinielor si nobilitarea loru prin altuire.

Inmultirea vitielor de vinia intru unu modu admirabilu.

Pastrarea vinuriloru nóua si vechi, precum si a butiloru de vinu.

Infintiarea unei paduri nóue si cultivarea acestor'a.

Cum are de a tractá economulu cu caii, vitele cornute si cu oile, in totu tempulu, inmultirea si vendecarea acestor'a prin medicina de casa in mai multe bóle, precum si semnele din cari se cunoscú bólele acestor'a.

Cultivarea stupiloru intru unu modu nou, prin care se pôte luá miera in stare fôrte curata, fara de a se ucide vre o albina; stupii in acestu modu cultivati se inmultiescu fôrte tare si aduou folosu indiecit.

Economi'a de casa, pentru economi, economie si pentru caseni. Dóue table cu 15 figure etc. etc.

Acestu operatu ar' fi chiaru asia de lipsa fia carui economu, cá si pana de tóte dilele; se reomenda deci mai ou séma preotimei si docentiloru; celoru de antaniu, pentrucá aceia au fôrte mare influentia asupra poporului si pre acést'a l'ar' poté indereptá multu, ér' acestoru din urma se reomenda, cá se propuna si in scólele popularie tenerimei. P. O. D. protopopi, administratori protopopesi si toti Dnii benevolitori sunt rogati a primi prenumeratiunile, indemnandu pre toti D. cunoscutori de litere la prenumeratiune, ca-ce acést'a cugetu ca e mai multu spre benele comunu. P. T. Dni colectanti voru primi dela 10 esemplarie unulu gratisu, si inca in legatura frumósa. Pretiulu de prenumeratiune este 80 cr. v. a. Epistolele de prenumeratiune se ceru a se tramite francate la subscrisulu in Alm'a post'a ultima Elisabetopole, celu pucinu pana in 15/3 Septembrie a. c. cá se scimu cum se ne orientamu cu tiparirea esemplarielor.

Alm'a 8 Augustu 1865.

Stefanu Popu, gimnasistu absolutu.

Nr. 746—1865.

2—3

Publicare de concursu.

Fiendu ca la gimnasialu gr. cat. de aici cu inceputulu anului scolaru 1865/6 se va incepe unu cursu preparandiale de docenti, pentru ocuparea unui postu de profesoriu primariu de pedagogia se escrie concursu pana in 31 Augustu n. a. c. —

Cu acestu postu profesoralu este sistemisatu unu salariu anuale de 600 fl. si 60 fl. v. a. pentru cartiru.

Competitorii la acestu postu au de a tramité cererile lor francate, legalminte prevediute, pana in tempulu prefriptu, — si a documentá:

1. Prin atestatu de botesu ca sunt de confesiunea gr. cat.

2. Ca au dusu un'a viétia morale, si o portare politica nepetata.

3. Ca au deplina cunoscentia a limbelor patriei, si cu deosebire a celei romane.

4. Ca au absolvatu studiale pedagogice in vre-unu institutu pedagogicu mai naltu.

5. Ca posedu cualitatile recerute pentru acestu postu.

Dintre concurentii la acestu postu se voru preferi aceia, cari voru documentá, ca au facutu anii de proba cu succesu bunu.

Concursurile astu modu instruite, au se le astérna la ordinariatu metrop. in Blasiu, celu multa pana in tempulu prefriptu — ca-ci cele mai tardiu sosite, nu se voru luá in consideratiune. —

Blasiu 29 Iuliu 1865.

Ordinariatulu metropolitanu.

Pretturile bucatelor in plati'a Brasiovului.

(Mesur'a se ia in galet'a de Ardélu, din care doua facu trei mesure austriace.)

Augustu 18 n. 1865.

Gráu curatu galeta 5 fl. 31 cr., de midilocu 4 fl. 74 cr., amestecat 4 fl. 2 cr. —

Secara 3 fl. 30 cr., Papusioiu (cucurusu) 3 fl. 42 cr., Ordiu 3 fl. 6 cr., Ovesu 1 fl. 92 cr., Cartofi 1 fl. 20 cr.